

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. : (1) Question No. 6 from Section I and Question No. 12 from Section II are compulsory.
- (2) Attempt any three questions from Q. Nos. 1 to 5 from Section I and attempt any three questions from Q. Nos. 7 to 11 from Section II.
- (3) Figures to the right indicate full marks.
- (4) Both sections should be written in the same answer-book.

Section I

1. Discuss the violation of Women's Rights. 12
2. Describe the 'National Human Rights Commission'. 12
3. Discuss the causes of Environmental Degradation. 12
4. Give the meaning of Science and elaborate the features of Science. 12
5. Explain different obstacles of free and compulsory education in India. 12
6. Write short notes any two : 14
 - (a) Barriers in Communication
 - (b) Features of Leadership
 - (c) Disaster Management
 - (d) Right to Health
 - (e) Sound Pollution.

Section II

7. Discuss the meaning and objectives of Consumer Protection Act, 1986. 12
8. Explain the Motivation Theory of Prof. Maslow. 12
9. Explain various Applications of Space Technology. 12
10. Write the Applications of Nano Technology. 12
11. Discuss the Advantages and Disadvantages of Sonography. 12
12. Write short notes on any two : 14
 - (a) Eco-feminism
 - (b) Public Interest Litigation
 - (c) Types of Goal-setting
 - (d) Laser Technology
 - (e) Carbon Bank and Carbon-credit.

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

(एकूण गुण : १००)

- सूचना : (१) विभाग १ मधील प्रश्न क्रमांक ६ आणि विभाग २ मधील प्रश्न क्रमांक १२ अनिवार्य आहेत.
 (२) विभाग १ मधील प्रश्न क्रमांक १ ते ५ मधून कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा आणि विभाग २ मधील प्रश्न क्रमांक ७ ते ११ पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
 (३) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 (४) दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.
 (५) आवश्यक वाटल्यास इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

विभाग १

१. 'स्त्रियांच्या हक्कांची पायमल्ली' स्पष्ट करा. १२
 २. 'राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोग' विषयी चर्चा करा. १२
 ३. 'पर्यावरणाच्या न्हासासाठी कारण' विषयी चर्चा करा. १२
 ४. विणानाचा अर्थ सांगा आणि वैशिष्ट्ये विशद करा. १२
 ५. भारतात सक्तीच्या आणि मोफत शिक्षणातील विविध अडथळे स्पष्ट करा. १२
 ६. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा : १४
 (अ) संवाद साधण्यामधील अडचणी (ब) नेतृत्वाची वैशिष्ट्ये
 (क) आपत्तीचे व्यवस्थापन (ड) आरोग्याचा हक्क
 (इ) ध्वनी (sound) प्रदूषण.

विभाग २

७. 'ग्राहक संरक्षण कायदा १९८६' चा अर्थ आणि उद्दिष्टे चर्चा करा. १२
 ८. प्रो माँस्लोचा प्रेरणा सिध्दांत स्पष्ट करा. १२
 ९. 'अवकाश तंत्रणानाचे विविध उपयोग स्पष्ट करा. १२
 १०. नॅनो तंत्रज्ञानाचे उपयोग लिहा. १२
 ११. सोनोग्राफीचे फायदे व तोटे यावर चर्चा करा. १२
 १२. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा : १४
 (अ) महिला केंद्रीत परिस्थितीकी (ब) सार्वजनिक जमहित याचिका
 (क) ध्येय निश्चितीचे प्रकार (ड) लेजर तंत्रज्ञान
 (इ) 'कार्बन बँक' आणि 'कार्बन क्रेडीट'.

2

- N.B. :** (1) All the questions carry are compulsory.
(2) Figures to the right indicate full marks.
(3) Tie both the sections together.

Section I

1. Explain the following terms (any five) :- 10
- (a) Advertising
 - (b) Retail Advertising
 - (c) Reach
 - (d) Buying Motive
 - (e) AAAI
 - (f) Brand
 - (g) Promotion Research
 - (h) ABC
 - (i) Market Segmentation
 - (j) Institutional Advertising.
2. Answer the following (any three) :- 30
- (a) Explain the role played by advertising in the modern competitive world.
 - (b) What are the advantages and limitations of Internet advertising.
 - (c) Explain the impact of advertising on: consumer price.
 - (d) Discuss the functions of advertising agency.
 - (e) Give the merits and demerits of television advertising.
 - (f) Discuss the stages in product life cycle.
3. Write short notes on (any two) :- 10
- (a) Elements of IMC
 - (b) Client Turnover
 - (c) Clutter Turnover
 - (d) Consumer Behaviour.

[TURN OVER

Section II

4. Explain the following terms (any five) :- 10
- (a) USP
 - (b) Advertising Appeal
 - (c) Copy
 - (d) Window Display
 - (e) Hard Selling Skill
 - (f) Logo
 - (g) Animation
 - (h) Digital Media
 - (i) Dubbing
 - (j) Advertising Budget.
5. Answer the following (any three) :- 30
- (a) Explain different types of copy.
 - (b) Explain the role of illustration in advertising.
 - (c) Explain the importance of research in advertising.
 - (d) Explain the different types of consumers.
 - (e) Discuss the factors affecting advertising budget.
 - (f) Discuss different types of buying motives.
6. Write short notes on (any two) :- 10
- (a) SLOGAN
 - (b) Fantasy in Advertising
 - (c) Techniques of Visualisation
 - (d) Mobile Advertising.

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

(एकूण गुण : १००)

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 (२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 (३) दोन्ही विभागाच्या उत्तरपत्रिका एकत्र बांधाव्यात.
 (४) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका प्रमाण मानावेत.

विभाग १

१. खालील संज्ञा स्पष्ट करा (कोणत्याही पाच) :- १०
- (अ) जाहिरात
 (ब) किरकोळ विक्रेता जाहिरात
 (क) पोहच
 (ड) खरेदी प्रेरणा
 (इ) ऐ.ऐ.ऐ.आय.
 (फ) मुद्रांकन
 (ग) वृद्धी संशोधन
 (ह) ए. बी. सी.
 (य) विपणन विभागीकरण
 (ज) संख्यात्मक जाहिरात
२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणत्याही तीन) :- ३०
- (अ) आधुनिक स्पर्धात्मक जगात जाहिरातीची भूमिका स्पष्ट करा.
 (ब) इंटरनेट जाहिरातीचे फायदे व मर्यादा स्पष्ट करा.
 (क) जाहिरातीचा ग्राहक किंमतीवर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.
 (ड) जाहिरात संस्थेच्या कार्यची चर्चा करा.
 (इ) दूरदर्शन जाहिरातीचे फायदे व तोटे स्पष्ट करा.
 (य) वस्तू जीवन चक्राचे टप्पे स्पष्ट करा.
३. संक्षिप्त टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :- १०
- (अ) एकात्मिक विपणन संज्ञापनाचे (IMC) घटक
 (ब) ग्राहक उलाढाल
 (क) गोंधळ
 (ड) ग्राहक वर्तन.

[TURN OVER

६

विभाग २

४. खालील संज्ञा स्पष्ट करा (कोणत्याही पाच) :-

१०

- (अ) विक्रीचे वैशिष्टपूर्ण साधन
- (ब) जाहिरातीतून आवाहन
- (क) संहिता
- (ड) तावदान सजावट
- (इ) कणखरपणे विक्री करण्याचे कौशल्य
- (फ) आकृती ठसा
- (ग) अॅनिमेशन
- (ह) डिजिटल माध्यम
- (य) डबिंग
- (र) जाहिरात अंदाजपत्रक

५. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणत्याही तीन) :-

३०

- (अ) संहितेचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- (ब) जाहिरातीतील चित्रांची भूमिका स्पष्ट करा.
- (क) जाहिरातीतील संशोधनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- (ड) ग्राहकांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- (इ) जाहिरात अंदाजपत्रकावर परिणाम करणासे घटक स्पष्ट करा.
- (फ) विविध खरेदी प्रेरणा स्पष्ट करा.

६. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :-

१०

- (अ) घोषवाक्य
- (ब) जाहिरातीतील विलक्षण कल्पना
- (क) दृश्यमानतेची विविध तंत्रे
- (ड) भ्रमणध्वनी जाहिरात.

N.B. : (1) Attempt any five questions.

(2) Figures to the right indicate full marks.

1. (a) Who is a 'Company Secretary' ? What are his qualities ? 10
(b) What are the documents to be filled with Registrar of Companies along with an application of Registration ? 10
2. (a) What is Memorandum of Association ? Describe its clauses. 10
(b) State and explain various types of Companies. 10
3. (a) What is allotment of shares ? State the procedure for allotment of shares. 10
(b) Briefly describe the stages in the formation of a company. 10
4. (a) What is "Statutory Meeting" ? When and how is it held ? 10
(b) Explain the various methods of voting. 10
5. (a) What are the powers and duties of a Director ? 10
(b) What are the powers and duties of an Auditor of a company ? 10
6. (a) What are the essential requirements of a valid meeting ? 10
(b) What are the secretarial duties regarding a Board Meeting ? 10
7. (a) How can a membership of a company be acquired ? 10
(b) Who is a proxy ? What are his powers ? 10
8. Distinguish between any two of the following :- 20
(a) Ordinary Resolution and Special Resolution
(b) Share Certificate and Share Warrant
(c) Private Company and Public Company
(d) Dividend and Interest.
9. Draft Specimen of any two of the following :- 20
(a) A notice of Annual General Meeting (c) Call Reminder
(b) Dividend Notice (d) Form of Proxy.
10. Write short notes on any four of the following :- 20
(a) Prospectus (d) Managing Director
(b) Quorum (e) Debenture
(c) Table A (f) Lien on Share.

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
 (२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 (३) मूळ इंग्रजी प्रश्न प्रमाण मानावेत.
१. (अ) प्रमंडळ सचिव म्हणजे कोण ? त्याची योग्यता स्पष्ट करा. १०
 (ब) नोंदणी अर्जासोबत प्रमंडळ कुलसचिवाकडे कोणती कागदपत्रे (दस्तऐवज) सादर करावी लागतात ? १०
२. (अ) घटनापत्रक म्हणजे काय ? घटनापत्रकातील कलमे विशद करा. १०
 (ब) प्रमंडळाचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा. १०
३. (अ) भाग वाटप म्हणजे काय ? भागवाटपाची कार्यपद्धती विशद करा. १०
 (ब) प्रमंडळाच्या स्थापनेतील विविध टप्प्यांचे थोडक्यात वर्णन करा. १०
४. (अ) वैधानिक सभा म्हणजे काय ? ती केव्हा व कशी बोलवतात ? १०
 (ब) मतदानाच्या विविध पद्धती थोडक्यात स्पष्ट करा. १०
५. (अ) संचालकाचे अधिकार व कर्तव्ये स्पष्ट करा. १०
 (ब) कंपनीच्या हिशोब तपासणीसाठी अधिकार व कर्तव्ये स्पष्ट करा. १०
६. (अ) कायदेशीर सभेच्या आवश्यक बाबी कोणत्या ? १०
 (ब) संचालक मंडळाच्या सभेबाबत सचिवाची कर्तव्ये सांगा. १०
७. (अ) प्रमंडळाचे सभासदत्व कसे मिळविता येते ? १०
 (ब) प्रतिनिधी म्हणजे काय ? त्याचे अधिकार कोणते ? १०
८. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंमधील फरक स्पष्ट करा :- २०
 (अ) सर्वसाधारण ठराव व विशेष ठराव (क) खाजगी प्रमंडळ व सार्वजनिक प्रमंडळ
 (ब) भाग प्रमाणपत्र व भाग अधिकारपत्र (ड) लाभांश व व्याज.
९. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे नमूने द्या :- २०
 (अ) वार्षिक सर्वसाधारण सभेची सूचना (क) मागणी स्मरण पत्र
 (ब) लाभांश सूचना (ड) प्रतिनिधी पत्र आवेदन.
१०. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर संक्षिप्त टीपा लिहा :- २०
 (अ) माहितीपत्रक (ड) व्यवस्थापकीय संचालक
 (ब) गणसंख्या (इ) कर्जरोखे
 (क) टेबल ए (फ) भागांवरील राखून ठेवलेला हक्क.

- N.B. :** (1) Attempt all questions.
(2) **Figures to the right** indicate full marks.
(3) Write the answer of **both** the sections in **one** answer-book.

Section I

1. Explain the following terms any Five :- 10
(a) Bailment (e) Cross Offer
(b) Coercion (f) Pawnee
(c) Agent (g) Lien
(d) Symbolic delivery (h) Warranty
2. Answer any three from the following :- 30
(a) What are the essential features of contract of Indemnity and Guarantee ?
(b) What are the modes of revocation of proposal ?
(c) What is delivery of goods ? State the rules of delivery of goods.
(d) What is crossing of cheques ? Explain the various types of crossings.
(e) What are the presumptions applicable to all the negotiable instruments under Negotiable Instrument Act, 1881?
(f) What is fraud ? What are its essential elements ?
3. Write short notes on any two :- 10
(a) Endorsement (c) Sale and Hire Purchase
(b) Consideration (d) Void agreement

Section II

4. Explain the following terms any Five :- 10
(a) Lifting of corporate veil (e) Design
(b) Dominant Position (f) Chartered Company
(c) Complainant (g) Appropriate Laboratory
(d) Prospectus (h) Partnership Deed
5. Answer any three from the following :- 30
(a) Explain the composition of State commission and National Commission.
(b) Explain the difference between The Companies Act, 2013 and The Companies Act, 1956.
(c) Distinguishes between Partnership and Company.
(d) State and explain the "Doctrine of Indoor Management".
(e) Explain the three tire Mechanism under Consumer Protection Act, 1986.
(f) What are the anti-competitive activities ?
6. Write short notes on any two :- 10
(a) Functions of SEBI (c) Geographical Indications
(b) Competition Commission (d) Unfair Trade Practices

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 (२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पुर्ण गुण दर्शवितात.
 (३) दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.

विभाग १

१. खालील संज्ञाचे अर्थ स्पष्ट करा (कोणतेही पाच) :- १०
 (अ) निक्षेप (इ) विरुद्ध प्रस्ताव
 (ब) धाक, जबरदस्ती (फ) पॉनी (Pawnee)
 (क) प्रतिनिधी (ग) धारण अधिकार (Lien)
 (ड) सांकेतिक डिलिव्हरी (ह) हमी
२. कोणत्याही तीन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा :- ३०
 (अ) 'नुकसान भरपाई करार' व 'हमी करार' यातील वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 (ब) प्रस्ताव मागे घेण्याची विविध साधने कोणती ?
 (क) वस्तू पाठविणे म्हणजे काय ? वस्तू पाठविण्याचे नियम सांगा.
 (ड) "धनादेशाचे रेखांकन" म्हणजे काय ? त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.
 (इ) चलन दस्तऐवज कायद्यान्वये गृहीत गोष्टी (presumptions) कोणत्या ?
 (फ) 'फसवणूक' म्हणजे काय ? त्याचे आवश्यक घटक सांगा.
३. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :- १०
 (अ) पृष्ठांकन (Endorsement) (क) विक्री व हप्त्यावर खरेदी
 (ब) प्रतिफळ (ड) व्यर्थ ठराव

विभाग २

४. खालील संज्ञाचे अर्थ स्पष्ट करा (कोणतेही पाच) :- १०
 (अ) कंपनीचा पर्दाफाश करणे (इ) आकृती (Design)
 (ब) डॉमिनंट पोजिशन (फ) सनदी कंपनी
 (क) तक्रारकर्ता (ग) मान्यताप्राप्त प्रयोगशाळा
 (ड) माहिती पत्रक (ह) भागीदारी
५. कोणत्याही तीन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा :- ३०
 (अ) राज्य आयोगाचे व राष्ट्रीय आयोगाचे संगठन स्पष्ट करा.
 (ब) कंपनी कायदा २०१३ आणि कंपनी कायदा १९५६ फरक समजावून सांगा.
 (क) भागीदारी संस्था व कंपनी यातील फरक स्पष्ट करा.
 (ड) 'अंतर्गत व्यवस्थापन तत्व' स्पष्ट करा.
 (इ) ग्राहक तक्रार निवारण कायद्यातील त्रिस्तरीय यंत्रणेची चर्चा करा.
 (फ) स्पर्धेला मारक ठरणारे घटक कोणते.
६. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :- १०
 (अ) एसईबीआय व त्यांचे कार्य (क) भौगोलिक निर्देशक
 (ब) स्पर्धा आयोग (ड) अनुचित व्यापारी प्रथा.

- N.B. :** (1) Question No. 1 and 6 are compulsory.
(2) Besides compulsory questions attempt any two questions from each section.
(3) Figures to the right indicate full marks.

Section I

1. (a) Define the following concepts (any four) :- 10
(i) Business Cycles (iv) Philips Curve
(ii) Multiplier (v) Commercial Bank
(iii) Demand for Money (vi) Fiscal Policy
- (b) Distinguish between (any two) :- 8
(i) Prosperity and Depression
(ii) Demand pull inflation cost push inflation.
(iii) Liquidity and Profitability of a bank.
2. (a) Explain the process of income generation in two sector model. 8
(b) State different phases of a trade cycle. 8
3. (a) Explain the meaning and functions of Money. 8
(b) Explain the effects of inflation. 8
4. (a) Explain the concept of commercial bank and also explain Asset and Liability of commercial bank. 8
(b) Explain the quantitative instruments of monetary policy. 8
5. Write notes on the following (any two) :- 16
(a) Working of the investment Multiplier
(b) Direct measures to control inflation
(c) Objectives of fiscal policy
(d) Equilibrium in IS-LM model.

[TURN OVER

Section II

6. (a) Define the following concepts (any four) :- 10
(i) Organized sector	(iv) Service sector
(ii) Rural unemployment	(v) NPAs
(iii) Food security	(vi) Reserve Bank of India
- (b) Distinguish between (any two) :— 8
(i) Primary education and Higher education	
(ii) Industry and Service sector	
(iii) MRTP and Competition Act.	
7. (a) Explain the main features of New Industrial Policy 1991. 8
- (b) What are the measures taken by government to promote education in India. 8
8. (a) Explain the role of agriculture in Indian economy. 8
- (b) State the causes of low agriculture productivity in India. 8
9. (a) Explain the impact of banking sector reforms in India. 8
- (b) Discuss the important functions of the RBI. 8
10. Write notes on the following (any two) :— 16
(a) Causes of unemployment in India	
(b) Food Security in India	
(c) Role of Small scale sector in Indian economy	
(d) Recent development in RBI's Monetary policy.	

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

- सूचना : (१) प्रश्न क्र. १ आणि ६ अनिवार्य आहेत.
 (२) अनिवार्य प्रश्नांशिवाय प्रत्येक विभागातून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
 (३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

विभाग १

१. (अ) पुढील संकल्पना स्पष्ट करा (कोणत्याही चार) :- १०
 (१) व्यापार चक्रे (४) फिलीप्स वक्र
 (२) गुणक (५) व्यापारी बँक
 (३) पैशाची मागणी (६) वित्तीय धोरण
- (ब) फरक स्पष्ट करा (कोणतेही दोन) :- ८
 (१) समृद्धि आणि मंदी
 (२) मागणी ओढ आणि खर्च दाब भाववाद
 (३) बँकांची रोखता आणि लाभप्रदता.
२. (अ) द्वि-क्षेत्रीय प्रतिमानातील उत्पन्न निर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करा. ८
 (ब) व्यापार चक्राच्या विभिन्न अवस्था सांगा. ८
३. (अ) पैशाची व्याख्या आणि कार्य स्पष्ट करा. ८
 (ब) भाववादीचे परिणाम स्पष्ट करा. ८
४. (अ) व्यापारी बँकांची संकल्पना सांगून त्यांची संपत्ती आणि देयता स्पष्ट करा. ८
 (ब) मौद्रिक धोरणाची संख्यात्मक (Quantitative) साधने स्पष्ट करा. ८
५. कोणत्याही दोहोवर स्पष्टीकरणोत्तमक टिपा लिहा :- १६
 (अ) गुंतवणुक गुणकाचे कार्य
 (ब) भाववाद रोखण्याचे प्रत्यक्ष उपाय.
 (क) वित्तीय धोरणाची उद्दिष्ट्ये
 (ड) IS-LM प्रतीमानातील संतुलन.

विभाग २

६. (अ) खालील संकल्पना स्पष्ट करा (कोणत्याही चार) :- १०
(१) संघटीत क्षेत्र	(४) सेवा क्षेत्र
(२) ग्रामिण बेरोजगारी	(५) निष्क्रिय मालमत्ता (NPAs)
(३) खाद्य सुरक्षा	(६) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया (RBI)
- (ब) फरक स्पष्ट करा (कोणतेही दोन) :- ८
(१) प्राथमिक शिक्षण आणि उच्च शिक्षण
(२) उद्योग आणि सेवा क्षेत्र
(३) MRTP आणि स्पर्धा कायदा.
७. (अ) १९९१ च्या नविन औद्योगिक धोरणाची मुख्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. ८
- (ब) भारतातील शिक्षणास प्रोत्साहन देण्यासाठी सरकारने कोणते उपाय योजिले आहेत ? ८
८. (अ) भारतीय अर्थव्यवस्थेतील शेतीची भूमिका स्पष्ट करा. ८
- (ब) भारतातील शेतीची उत्पादकता कमी असण्याचे कारणे सांगा. ८
९. (अ) भारतातील बँकिंग क्षेत्रातील सुधारणांचा प्रभाव स्पष्ट करा. ८
- (ब) भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या (RBI) महत्त्वाच्या कार्याची चर्चा करा. ८
१०. कोणत्याही दोहोंवर स्पष्टीकरणात्मक टिपा लिहा :- १६
(अ) भारतातील बेरोजगारीची कारणे
(ब) भारतातील खाद्य सुरक्षा
(क) भारतातील अर्थव्यवस्थेतील लघु उद्योगाची भूमिका
(ड) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया (RBI) च्या मौद्रिक धोरणातील अलिकडच्या काळातील बदल.

Commerce - (Paper - I)

Con. 488-18.

(3 Hours)

RJ-6895

[Total Marks : 100

- N.B. :** (1) All questions are compulsory.
(2) Figures to the right indicate full marks.
(3) Tie the both sections together.

Section I

1. Answer any **two** questions from the following :- 20
(a) State and explain the scope of business.
(b) Evaluate the important types of human objectives.
(c) Discuss the positive and negative impact of privatization.
(d) What are the importance of business environment? Explain.
2. Answer any **two** questions from the following :- 20
(a) State and explain the impact of education on business.
(b) Explain the factors determining location for setting up of a business unit.
(c) What are the main functions of WTO ? Discuss.
(d) What are the problem faced by women entrepreneurs in India?
3. Write short notes (any **two**) :- 10
(a) Importance of business.
(b) Trading Blocs.
(c) Liberalization.
(d) Economic Objectives.

Section II

4. Answer any **two** questions from the following. 20
(a) Discuss the main features of services.
(b) Distinguish between Organized Retailing and Unorganized Retailing.
(c) Explain in detail the retail store format in India.
(d) State and explain advantages and disadvantages of ATM.
5. Answer any **two** questions from the following :- 20
(a) What are the advantages of Internet Banking in India ? Discuss.
(b) State and explain the advantages and disadvantages of credit card.
(c) Discuss various elements of Logistics.
(d) What are the merits and demerits of online marketing research? Explain

[TURN OVER

6. Write short notes (any two) :-

- Career options in retailing
- BPO.
- Importance of E-Commerce.
- Challenges of networking.

10

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 (२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 (३) दोन्ही विभागांची उत्तरे एकत्र बांधा.
 (४) इंग्रजी प्रश्न प्रमाण मानावेत.

विभाग १

१. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा :-

- व्यवसायाची व्याप्ती नमूद करून स्पष्ट करा.
- मानवी उद्दिष्टांच्या महत्त्वाच्या प्रकारांचे मुल्यमापन करा.
- खाजगीकरणाच्या सकारात्मक व नकारात्मक परिणामांची चर्चा करा.
- व्यावसायिक पर्यावरणाचे महत्त्व कोणते ? स्पष्ट करा.

२०

२. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा :-

- शिक्षणाचे व्यवसायावर होणारे परिणाम नमूद करून स्पष्ट करा.
- व्यवसायिक संस्थेचे ठिकाण ठरविताना विचारात घ्यावयाच्या घटकाचे स्पष्टीकरण द्या.
- जागतिक व्यापार संघटनेची प्रमुख कार्ये कोणती ? चर्चा करा.
- भारतातील महिला उद्योजकांस सामोरे जाव्या लागणाऱ्या समस्या कोणत्या ?

२०

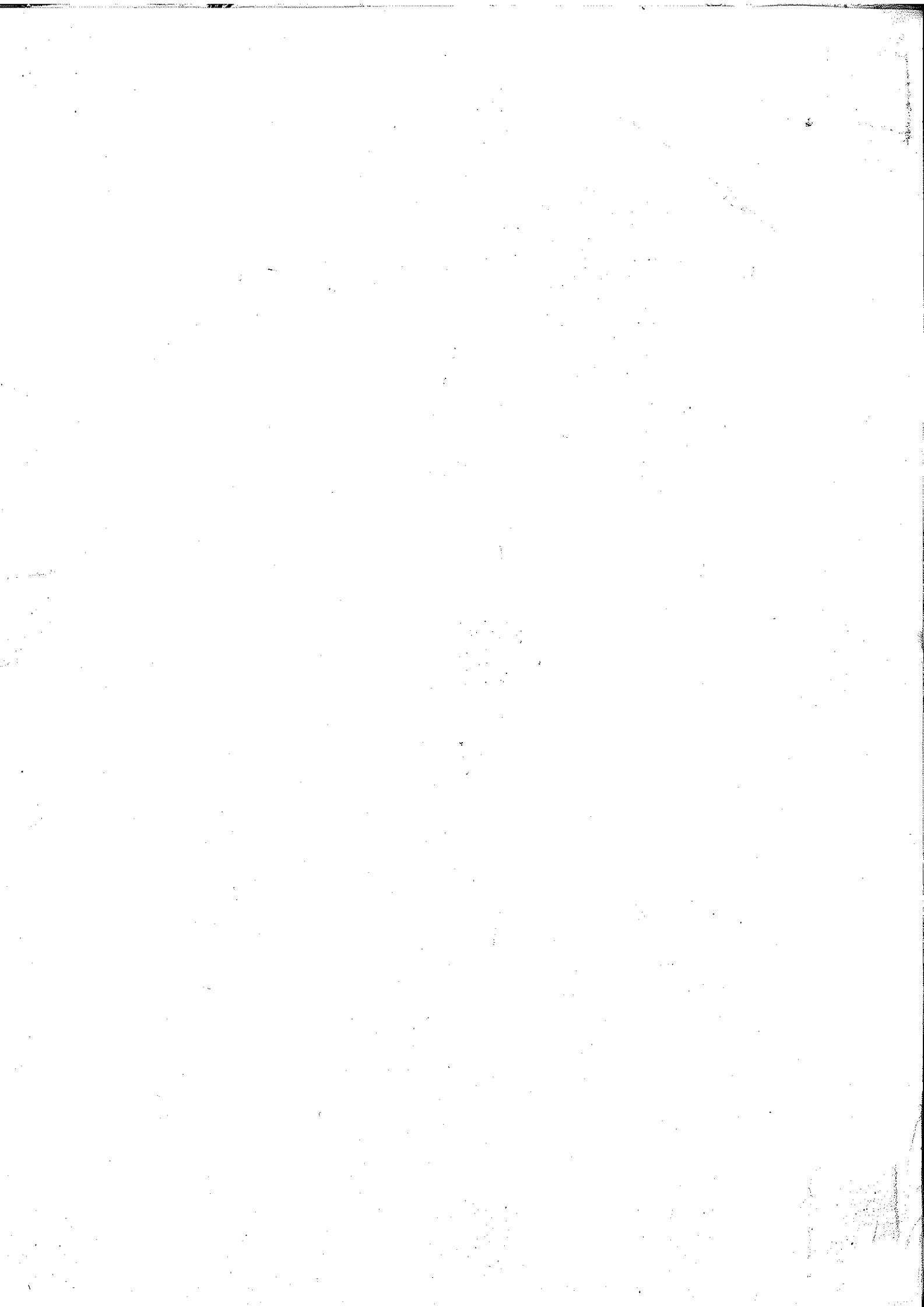
३. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :-

- व्यवसायाचे महत्त्व
- व्यापारी गट
- उदारीकरण
- आर्थिक उद्दिष्टे

१०

विभाग २

४. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा :- २०
- (अ) सेवेच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- (ब) संघटीत किरकोळ व्यापार व असंघटीत किरकोळ व्यापार यातील भेद स्पष्ट करा.
- (क) भारतात अस्तित्वात असलेल्या दूकानदारी किरकोळ व्यापाराचे प्रकार स्पष्ट करा.
- (ड) ए.टी.एम.चे फायदे व तोटे नमूद करून स्पष्ट करा.
५. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. २०
- (अ) भारतातील इंटरनेट बँकींगचे फायदे व तोटे कोणते ? चर्चा करा.
- (ब) क्रेडीट कार्डचे फायदे व तोटे नमूद करून स्पष्ट करा.
- (क) माल पुरवठा व्यवस्थापनाच्या वेगवेगळ्या घटकांची चर्चा करा.
- (ड) ऑनलाईन विपणन संशोधनाचे फायदे व तोटे कोणते ? स्पष्ट करा.
६. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :- १०
- (अ) किरकोळ व्यापारातील रोजगार संधी
- (ब) बिपिओ
- (क) ई-कॉमर्सचे महत्त्व
- (ड) नैटवर्कींगची आव्हाने.
-

- N.B. : (1) All questions are compulsory.
(2) Figures to the right indicate full marks assigned to questions.
(3) Write both the sections in same answer-book.

Section I

1. Answer any two of the following :- 16
(a) Discuss in brief importance of Principles Management.
(b) What is MIS ? Explain features of MIS.
(c) Explain various essentials of decision making.
(d) Write a note on Managerial Skills.
2. Answer any two of the following :- 16
(a) Write a note on Virtual Organisation.
(b) Discuss various barriers in Delegation of Authority.
(c) Discuss various types of Organisation.
(d) Explain the need of Corporate Governance.
3. Write short notes on any three of the following :- 18
(a) Functions of Management.
(b) Matrix Organisation.
(c) Need of Management Information System.
(d) Advantages of MBO.
(e) Managing Stress.
(f) Principles of effective delegation.

Section II

4. Answer any two of the following :- 16
(a) Discuss various factors influencing productivity.
(b) Explain various features of six sigma.
(c) Discuss various techniques of Inventory Control.
(d) Explain the significance of Service Quality Management.
5. Answer any two of the following :- 16
(a) Explain the role of SEBI in Capital Market.
(b) Explain the concept stock exchange. Explain its functions.
(c) Write a note on Quality Circle.
(d) Write a detail note on CRISIL.
6. Write short notes on any three of the following :- 18
(a) Significance of quality control
(b) Mutual funds
(c) Importance of TQM
(d) Types of Derivative Markets
(e) Role of Venture Capital
(f) Objectives of Production Planning and control.

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

(एकूण गुण : १००)

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य.
 (२) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 (३) दोन्ही विभागातील प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.
 (४) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका प्रमाण मानावी.

विभाग १

१. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

१६

- (अ) व्यवस्थापनाच्या तत्वाचे महत्त्व थोडक्यात चर्चा करा.
 (ब) व्यवस्थापन माहिती प्रणाली म्हणजे काय ? त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 (क) निर्णय प्रक्रियेतील आवश्यक बाबी विशद करा.
 (ड) व्यवस्थापकीय कौशल्ये - टिप लिहा.

२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

१६

- (अ) आभासी संघटन - टिप लिहा.
 (ब) अधिकार प्रदानातील विविध अडथळांची चर्चा करा.
 (क) संघटनेच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा.
 (ड) उपक्रमाच्या कारभारासंदर्भातील नियमनाची गरज.

३. खालीलपैकी कोणत्याही तीनवर टिपा लिहा :-

१८

- (अ) व्यवस्थापनाची कार्ये
 (ब) मॅट्रिक्स संघटन
 (क) व्यवस्थापन माहिती प्रणालीची गरज
 (ड) उद्दिष्टनिष्ठ व्यवस्थापनाचे फायदे
 (इ) ताणतणावाचे नियोजन
 (फ) प्रभावी अधिकार प्रदानाची तत्वे.

विभाग २

४. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

१६

- (अ) उत्पादकतेवर प्रभावी परिणाम करणाऱ्या विविध घटकांची चर्चा करा.
 (ब) सिक्स सिग्माची विविध वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 (क) सामग्री नियंत्रणाच्या विविध तंत्रांची चर्चा करा.
 (ड) सेवा गुणवत्ता व्यवस्थापनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

१६

- (अ) भांडवली बाजारातील सेबीची भूमिका स्पष्ट करा.
- (ब) भाग बाजाराची संकल्पना स्पष्ट करून त्याची कार्ये विशद करा.
- (क) गुणवत्ता वर्तुळ-टिप लिहा.
- (ड) CRISIL (क्रीसील)-विस्तृत टिपण लिहा.

६. खालीलपैकी कोणत्याही तीनवर थोडक्यात टिपा लिहा :-

१८

- (अ) गुणवत्ता नियंत्रणाचे महत्त्व
 - (ब) परस्पर निधी
 - (क) संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापनाचे महत्त्व
 - (ड) निर्मिती बाजाराचे प्रकार
 - (इ) साहसी भांडवलाची भूमिका
 - (फ) उत्पादन नियोजन व नियंत्रणाची उद्दिष्टे.
-

MEMORANDUM

TO: [Name]

FROM: [Name]

SUBJECT: [Subject]

[Text]

[Text]

[Text]

[Text]

[Text]

[Text]

[Text]

[Text]

[Text]

[Text]

[Text]

[Text]

[Text]

[Text]

[Text]

[Text]

[Text]

[Text]

[Text]

[Text]

Con. 486-18.

Accounting and Financial
Management - (P-II)
(3 Hours)

RJ-6789

[Total Marks : 100

- N.B. : (1) All Questions are compulsory.
(3) Figures to the right indicate full marks.
(4) Working Notes should be part of answer.

Section I

1. Given below is the Trial Balance of M/s. Prakash and Pravin as on 31st December, 18 2017. Partners shares profits and losses equally.
Trial Balance as on 31st December, 2017

Debit Balance	₹	Credit Balance	₹
Stock (01.01.2017)	80,000	Prakash's Capital	1,00,000
Bills Receivables	24,000	Pravin's Capital	1,00,000
Machinery	1,00,000	Sales	2,36,000
Purchases	1,60,000	Return Outwards	2,000
Furniture	52,000	Sundry Creditors	1,08,000
Prakash's Drawing	4,000	Interest and Commission	6,000
Sundry Debtors	74,000	RDD	2,000
Salaries	8,000		
Wages	16,000		
Insurance	10,000		
General Expenses	16,000		
Advertisement	6,000		
Prepaid expenses	4,000		
	5,54,000		5,54,000

Additional Information:

- (1) Stock on 31st December, 2017 was valued at ₹ 70,000.
- (2) It was discovered on 31st December, 2017, that the credit sales affected of the value ₹ 10,000 had not been recorded in the books.
- (3) Depreciate Machinery at 10 %.
- (4) Reserve at 5 % be created for doubtful debts on debtors.
- (5) Outstanding Expenses: Wages ₹ 2,000, Salaries ₹ 4,000.
- (6) Prakash is to get 1% commission on Gross Profit.

In the books of the Firm prepare :

- (1) Trading and Profit & Loss A/c.
- (2) Balance Sheet on 31st December, 2017.

[TURN OVER

2. (A) State whether the following statements are True or False :

8

- (1) Provident Fund is preferential liability.
- (2) Bill under discount is a contingent liability.
- (3) Under Fixed Capital Method, the amount of capital remains constant.
- (4) Prepaid expenses are shown on the assets side of Balance Sheet.
- (5) Assets and liabilities are transferred to Realization Account at book value.
- (6) Dissolution Expenses are debited to cash account.
- (7) Vendor firm is dissolved on amalgamation.
- (8) The liability of a partner in a firm is unlimited.

(B) Fill in the blanks with suitable words given in the bracket :

8

- (1) Assets taken over by partners are debited to -----.
(Partner's capital A/c, Realisation A/c, Drawing A/c)
- (2) All Indirect expenses are debited to -----.
(Trading A/c, Profit and Loss A/c, Profit and loss Appropriation A/c)
- (3) Partners loan are -----.
(Internal Liabilities, External Liabilities, Preferential. Liabilities)
- (4) Loss on Realisation is debited to ----- A/c.
(Realisation A/c, Partner's Capital A/c, Bank A/c)
- (5) The interest on capital of partner is ----- to the Profit and Loss A/c.
(Credited, Debited, added)
- (6) General Reserve should be distributed in -----.
(Capital Ratio, Profit sharing Ratio, Sacrifice Ratio)
- (7) For physical stock creation press -----.
(Alt + F10, Ctrl + D, F6)
- (8) Royalty on sale is shown in -----.
(Trading A/c, Profit and Loss A/c, Drawing A/c)

3. Two independent firms carrying on similar business under the name and style, 16 M/s. Tina and Mina and M/s. Sona and Mona decided to amalgamate on 1st July 2017; when their respective Balance Sheets were as under :

Liabilities	M/s. Tina & Mina (₹)	M/s. Sona & Mona (₹)	Assets	M/s. Tina & Mina (₹)	M/s. Sona & Mon (₹)
Capital A/cs :			Building	80,000	72,000
Tina	80,000	--	Furniture	16,000	40,000
Mina	40,000	--	Stock	56,000	48,000
Sona	--	70,000	Debtors	14,000	44,000
Mona	--	56,000	Investments	--	20,000
Creditors	56,000	74,000	Cash	34,000	20,000
Mortgage Loan	24,000	--			
Bills Payable	--	44,000			
	2,00,000	2,44,000		2,00,000	2,44,000

Terms of Amalgamation were as under :

(A) For M/s. Tina & Mina :

- Firm should pay its mortgage loan.
- Building is to be increased to ₹ 1,20,000.
- Furniture recorded 20 % below cost should be recorded at its cost price.
- Stock to be reduced by ₹ 4,000.
- Debtors should appear in the books at 95 % of the value.
- Goodwill to be valued at ₹ 60,000.

(B) For M/s. Sona & Mona :

- Goodwill to be valued at ₹ 40,000.
- Investment not taken over by the new firm.
- Stock was recorded 20% above the book value. It is to be recorded at its original cost.
- Reduce Debtors by 10%.

(C) Goodwill in the new firm is to be written off.

(D) New profit sharing ratio of partners in the new firm is 3:2:3:2.

Prepare : (1) Balance Sheet of the New Firm.

(2) Ledger accounts to close the books of both firms.

OR

3. A, B and C partners sharing profits and losses in the ratio of 4:2:1. They decided to dissolve the firm as on 31st March, 2017 when their Balance Sheet was as follow :

Liabilities	₹	Assets	₹
Creditors	88,200	Cash in hand	680
General Reserve	37,800	Investment	60,000
Capital :		Stock	2,56,600
A	1,60,000	Debtors	90,800
B	3,20,000	Machinery	65,200
C	2,60,000	Building	3,92,720
	8 66,000		8,66,000

All the creditors have to be paid off. Rs 4,800 have to be provided for realization expenses.

Thereafter, all cash received should be distributed among the partners.

The amounts were realized as follows :

- 1st Instalment - ₹ 60,000;
- 2nd Instalment - ₹ 72,000;
- 3rd Instalment - ₹ 4,20,000 and
- 4th Instalment - ₹ 1,84,000.

The actual Realization Expenses were ₹ 2,400.

Prepare a statement showing distribution of cash as per Excess Capital Method.

[TURN OVER

Section II

4. Spot Light Ltd. has issued 8% Redeemable Preference Shares and Equity Shares as its Share Capital. The 8% Redeemable Preference Shares are redeemable at a premium of 5 % on 1st January, 2018.

The summarized Balance Sheet of the company as at 31st December, 2017 was as under :

Liabilities	₹	Assets	₹
Issued Share Capital:		Plant and Machinery	25,00,000
12,000 - 8 % Redeemable Preference Shares of ₹ 100 each, fully paid	12,00,000	Furniture and Fixture	9,00,000
4,00,000 Equity Shares of ₹ 10 each, fully paid	40,00,000	Stock	15,00,000
Profit and Loss Alc	7,00,000	Debtors	14,00,000
Sundry Creditors	11,00,000	Investments	3,50,000
		Bank Balance	3,50,000
	70,00,000		70,00,000

In order to redeem the Preference Shares it was decided that :

- To sell the Investment for Rs 4,00,000.
- To issue 75,000 equity Shares of Rs 10 each at a premium of Rs 2 per share to raise the balance of required funds.
- To finance part of the redemption from company funds.

The Preference Shares were redeemed on the due date. New Equity Shares were fully subscribed.

You are required to :

- Give necessary Journal Entries to record the above transactions.
- Prepare Balance Sheet after completion of redemption.

5. (A) Match the following :

Column 'A'	Column 'B'
(i) Partly paid Preference Shares	(a) Issue of Fully paid bonus shares
(ii) Average Clause	(b) Transferred to Capital Reserve Alc
(iii) Profit on forfeiture of Preference Share	(c) Under Insurance
(iv) Alt + D	(d) Cannot be redeemed
(v) Interest on Sinking Fund Investment	(e) To delete Master
(vi) Credit Purchase	(f) Transfer to Sinking Fund Alc
(vii) Capital Redemption Reserve	(g) Ascertained from Creditors Alc
(viii) Ctrl + N	(h) Ascertained from Debtors Alc
	(i) To open Calculator

(B) State whether the following statements are True OR False :

8

- (1) The short cut key to quit from Tally is Alt + Q.
- (2) A debenture holder is an owner of the company.
- (3) Redeemable preference share can be redeemed only Out of profit of the company.
- (4) Purchases of Machinery is debited to Trading A/c.
- (5) Premium payable on redemption of redeemable preference shares must be debited against profits only.
- (6) To create a sales voucher in Tally, you have to press F9.
- (7) Sinking Fund Investment Account always shows credit balance.
- (8) Salvages means cost price of the goods destroyed in fire.

6. Hindustan Pvt. Ltd. had 10,000 - 12 % Debenture of ₹ 100 each redeemable on 31st December 2017 at premium of 5 %.

The company offered three options to the Debenture holders as under :

- (a) 14 % Preference Shares of ₹ 10 each at ₹ 12.
- (b) 15 % Debentures of ₹ 100 each at par.
- (c) Redemption in cash.

The options were accepted as under:

Option (a) by holder of 3,000 debentures

Option (b) by holder of 3,000 debentures

Option (c) by holder of 4,000 debentures.

The redemption was carried out by the company.

Pass the necessary Journal entries to record the above transactions in the books of Hindustan Pvt. Ltd.

OR

Baramati Stores closed their books on 31st March. On 30th April 2017 their premises and stocks were destroyed by fire. From the books of account and other records the following information is obtained

Particulars	2014-15 ₹	2015-16 ₹	2016-17 ₹	1-4-2017 to 30-04-2017 ₹
Opening Stock	3,01,000	--	--	--
Purchases less Returns	7,49,000	8,00,000	8,10,000	60,000
Sales less Returns	12,00,000	3,20,000	14,00,000	1,20,000
Wages	1,74,000	1,90,000	2,09,000	20,000
Closing Stock	3,60,000	4,00,000	4,10,000	--

They have taken Fire Insurance Policy of ₹ 3,50,000 and there is an average clause in the policy. The salvaged goods amounted to ₹ 10,000.

Find out the amount of claim to be submitted to the Insurance Company.

25